

Sygn. akt V CO 161/19

POSTANOWIENIE

Dnia 22 sierpnia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Kamil Zaradkiewicz

w sprawie z powództwa M. P.

przeciwko S. P.

o rozwód,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym

w Izbie Cywilnej w dniu 22 sierpnia 2019 r.,

wniosku Sądu Okręgowego w K. o oznaczenie sądu właściwego

do rozpoznania sprawy o sygn. akt XVIII C [...],

**oddala wniosek o oznaczenie Sądu właściwego do
rozpoznania sprawy.**

UZASADNIENIE

Pozwem z 18 września 2018 r. (data wpływu 2 października 2018 r.) Powódka M. P. wytoczyła powództwo o rozwód przeciwko S. P., podając, iż miejsce zamieszkania Powódki znajduje się w L. (Republika Federalna Niemiec) oraz wskazując jako miejsce zamieszkania Pozwanego B.. Ponadto Powódka podniosła, iż po zawarciu związku małżeńskiego strony zamieszkiwały wspólnie w G., zaś obecnie zarówno ona, jak i Pozwany, zamieszkują w Niemczech, co także oświadczyli pełnomocnicy stron na rozprawie w dniu 14 maja 2019 r., a także Powódka w piśmie z 20 maja 2019 r. Sąd Okręgowy w K. zobowiązał w konsekwencji pełnomocnika Powódki do przedłożenia w terminie 1 miesiąca postanowienia Sądu Najwyższego wskazującego Sąd Okręgowy w K. właściwym do

prowadzenia postępowania. Z kolei pismem z 7 czerwca 2019 r. Powódka cofnęła pozew, na co pismem z 18 czerwca 2019 r. Pozwany nie wyraził zgody. W pismach z 11 czerwca 2019 r. oraz z 18 czerwca 2019 r. Pozwany wniósł o zwrócenie się przez Sąd Okręgowy z urzędu do Sądu Najwyższego w trybie art. 45 k.p.c. z wnioskiem o oznaczenie sądu, przed który należy wytoczyć powództwo („który będzie właściwy do prowadzenia niniejszego postępowania”). Postanowieniem z 25 czerwca 2019 r. Sąd Okręgowy w K. zwrócił się do Sądu Najwyższego o wyznaczenie sądu właściwego miejscowo do rozpoznania sprawy, wskazując, że żadna ze stron nie ma miejsca zamieszkania lub pobytu w Polsce.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 45 k.p.c. Sąd Najwyższy oznacza sąd, przed który należy wytoczyć powództwo, jeżeli na podstawie okoliczności sprawy nie można ustalić właściwości miejscowej.

W sprawie głównej (o rozwód) właściwość miejscową (wyłącznie) należy ustalić zgodnie z art. 41 k.p.c. Stanowi on, iż powództwo ze stosunku małżeństwa wytacza się wyłącznie przed sądem, w którego okręgu małżonkowie mieli ostatnie wspólne miejsce zamieszkania, jeżeli choć jedno z nich w tym okręgu ma jeszcze miejsce zamieszkania lub zwykłego pobytu. Z braku takiej podstawy wyłącznie właściwy jest sąd miejsca zamieszkania strony pozwanej, a jeżeli i tej podstawy nie ma - sąd miejsca zamieszkania powoda.

Z orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika, że brak przedstawienia przez sąd okoliczności przemawiających, w jego ocenie, za podjęciem przez Sąd Najwyższy aktywności w postaci wyznaczenia sądu właściwego do rozpoznania sprawy uzasadnia oddalenie wniosku opartego na podstawie art. 45 k.p.c. (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 29 sierpnia 2016 r., sygn. akt III CO 47/16, niepublikowane). Sąd Najwyższy w niniejszym składzie podziela stanowisko, iż nie jest rolą Sądu Najwyższego podejmowanie się w oparciu o akta sprawy próby odtworzenia motywów przyjmowanych przez Sąd Okręgowy jako uzasadnienie decyzji o wystąpieniu na podstawie art. 45 k.p.c. z wnioskiem o oznaczenie sądu właściwego.

W sprawie o rozwód w pismach procesowych Pozwanego wskazana jest jako jego miejsce zamieszkania miejscowość znajdująca się na terytorium Rzeczypospolitej. W tych okolicznościach do Sądu Okręgowego należy podjęcie czynności procesowych związanych z ustaleniem relacji między wskazywanym w pismach procesowych Pozwanego jego miejscem zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (przykładowo w ostatnim piśmie z 18 czerwca 2019 r., k.-200), a oświadczeniami składanymi na rozprawie w dniu 14 maja 2019 r. (k.-155). Oznaczenie przez Sąd Najwyższy, w trybie art. 45 k.p.c., sądu właściwego do rozpoznania powództwa, będzie uzasadnione dopiero w razie jednoznacznego stwierdzenia na podstawie zebranego materiału dowodowego, że żadna ze stron nie ma miejsca zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (art. 25 k.c.) i nie jest możliwe ustalenie właściwości miejscowej sądu na podstawie art. 41 k.p.c.

Jakkolwiek z protokołu rozprawy w dniu 14 maja 2019 r. wynika, iż pełnomocnik Pozwanego oświadczył, iż zamieszkuje on na terytorium Niemiec, to jednak w późniejszych pismach procesowych wskazuje miejsce zamieszkania w Rzeczypospolitej Polskiej (pismo procesowe z 11 czerwca 2019 r., k. - 165; pismo procesowe z 18 czerwca 2019 r., k. - 200). W tych okolicznościach, kierując się dyrektywą wskazaną w art. 316 § 1 k.p.c. i biorąc za podstawę stan rzeczy istniejący w chwili orzekania, mając na uwadze treść pism procesowych Pozwanego Sąd Najwyższy uznał, iż wbrew stanowisku Sądu Okręgowego nie zostało stwierdzone, iż żadna ze stron w sprawie nie ma miejsca zamieszkania w Polsce. W konsekwencji Sąd Najwyższy stwierdza brak podstaw do oznaczenia na podstawie art. 45 k.p.c. sądu, przed który należy wytoczyć powództwo. Jeżeli bowiem Pozwany ma miejsce zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, wówczas, zgodnie z art. 41 k.p.c., w sprawie o rozwód wyłącznie właściwy jest sąd miejsca zamieszkania strony pozwanej (w braku podstaw wskazanych w zdaniu pierwszym tego przepisu).

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

jw